

KONU

ANLATIM BİÇİMLERİ :

Açıklayıcı Anlatım:

Herhangi bir konuda bilgi vermek, okuyucuya bilmediği bir şey açıklamak amacıyla kullanılan anlatım biçimidir, öğreticilik esastır. Açık bir anlatım ve sade bir dil kullanılır.

ÖRNEK:

Savaşlar, içinde bulunduğumuz yüzyıla da damgasını vuracak gibi görünüyor. Her ülke diğer ülkeyi terörizme destek vermekle suçluyor Elbette, her ülke kendi halkını korumak zorundadır. Ama bunun arkasına saklanarak petrol sevdası için kan dökenler mutlaka cezalandırılacak.

Tartışmacı Anlatım:

Bir konuda başkaları tarafından ileri sürülen düşünceleri çürütmeyi veya bu konuda okuyucunun düşüncelerini değiştirmeyi amaçlayan anlatım biçimidir. Yazarın amacı, kendi düşüncesini okuyucuya kabul ettirmektir.

ÖRNEK:

"Yazarlık doğuştan gelir." diyenlere şaşıyorum. Böyle bir şeyi kabul etmek nasıl olabilir Yazmak istiyorsanız böyle sözlerle kulak asmayın. Çok iyi yazarak işe başlayan bir genç yazar, kısa süre sonra yılarak yazmayı bırakabilir.

Öyküleyici Anlatım:

Tasarlanan ya da yaşanan bir olayın anlatımıdır. Amaç, anlatılan olayı okuyucunun gözü önünde canlandırmaktır. Öykülemelerde olaylar; yer, zaman ve kişilere bağlı olarak anlatılır.

ÖRNEK:

Satıcı, iskemlesine oturdu. Hasan da merakla karşısına geçti. Bu dört yanı duvarlı, tek kat, basık ve toprak evde öyle canı sıkılıyordu ki ...Şaşarak, eğlenerek seyrediyordu: Mukavvaya benzettiği kaim deriyi iki tarafı keskin, incecik, sapsız bıçağıyla kesişini, ağzına bir avuç çivi doldurduğunu.

Betimleyici Anlatım:

Betimleme, varlıkları sözcüklerle görünür kılmadır. Sözcüklerle resim yapma sanatı olarak da adlandırılır. Betimlemelerde amaç, varlığı belirgin nitelikleriyle tanıtmak, varlık hakkındaki izlenimlerimizi belirtmektir.

ÖRNEK:

Dere kenarında bulunan söğüt ağaçlarının dalları suya değiyor. Demir ve tahtadan yapılmış köprü derenin üzerinde ters hilal şeklinde bir görünüm oluşturmuş. Dere kenarında ahşaptan yapılmış bir ev. . Bahçesinde bulunan seftalilerin kokusu uzaktan duyuluyor.

ALİŞTIRMA

TÜRKÇE DERSİ

Aşağıdaki metinlerin anlatım biçimlerini altlarına yazınız.

Uçurtmanın ipini biraz çekip biraz bırakarak rakip uçurtmacının uçurtma ipini kesmeye çalışıyordu. Kendi uçurtmasının ipine sürdüğü özle karışım ipin daha sert olmasını sağlamıştı. [.....]

Peyami SAFA Cingöz Recai serisinde döneminin polisiye romanını çok güzel bir şekilde ortaya koymuştur. Hırsız olan karakteri, zenginden alıp fakire verme davranışıyla bir kahramana dönüştürmüştür. [.....]

İnsanlar bedensel çalışmanın daha yorucu olduğunu düşünürler. Oysa fikri olarak çalışılan bir meslek daha yorucudur. Sürekli düşünen yapacaklarını planlayan iş alanlarında insanlar yorulur. Bir işçi ise bedenini azıcık dinlendirince kendine gelir. [.....]

Ahmet, arkadaşının arkasından seslendi. Ama sesini ona bir türlü duyuramadı. Çünkü sokaktan geçen arabalar sesini arkadaşına duyurmasına engel oluyordu. Arkasından gitmeye karar verdi. [.....]

Cesaret, her insanda olması gereken bir duygudur. Cesaret duygunuzu kaybettiyseniz vazgeçişlere, umutsuzluklara, hazırlanıyorsunuz demektir. Cesaret edemediğiniz her durum için keşke diyeceksiniz. [.....]

Sevgi tek taraflı olur düşüncesine katılmıyorum. Sevgi yüce bir duygudur ve karşılık bulmadığı sürece sönmeye hazırır. Gözden ırak gönülden de ırak olur atasözü deneyimlere dayandığı için bu düşüncemi tam desteklemektedir. [.....]

Avuç içlerindeki damarlar her kesinki gibi çizgilerden ibaretti. Ama derisindeki eskimişlik çok ev işi yaptığını gösterecek kadar kendini belli ediyordu. Yer yer yara izleride bunun ispatıydı. [.....]

Hürmetsizlik çağımızı örümcek ağı gibi sarmış durumda. Vatana, bayrağa, büyüklere... hürmet etme duygumuzda eksilmeler var. Kimse bir birini saymıyor. Hatta bayrağımızı yerden kaldırmayan bir düşünce yapısı oluşmuş durumda ve bu düşünce yapısına sahip insanlar yarın bu ülkenin geleceğinde belki de söz sahibi olacaklar.

[.....]

ETKİNLİK

TÜRKÇE DERSİ

Aşağıda girişi verilen metinleri belirtilen anlatım biçimine göre tamamlayınız.

Öyküleyici:

Gökyüzünde bir parça bulut bile yoktu.

.....

.....

Betimleyici:

Gökyüzünde bir parça bulut bile yoktu.

.....

.....

Açıklayıcı:

Belirli bir yaşta oyun insan hayatından çıkıyor.

.....

.....

Tartışmacı:

Belirli bir yaşta oyun insan hayatından çıkıyor.

.....

.....

TÜRKÇE DERSİ

Aşağıdaki ifadelerin hangi tür anlatım biçiminde bulunacağını bularak eşleştiriniz.

a) Herkes seslerin olduğu yere doğru koşuyordu. Biz de merak içinde beklemeye başladık. Biraz sonra gidenlerden bazıları geri döndü.

b) Hediyeleşmek peygamberimizden gelme bir sünnettir. Bu nedenle bize bir hediye geldiğinde geri çevirmemeliyiz. Bizde zaman zaman insanları mutlu etmek için hediye almalıyız.

c) Duvarlara sarmış olan armaşıklar tavana kadar uzanmış ve muazzam bir görüntü oluşturmuştu. Yoldan geçenler bakmadan geçemiyordu.

d) Halbuki biraz daha araştırma yapılırsa okuma oranlarının nitelikli kitaplarla ilgili olmadığı görülür.

Açıklayıcı () Tartışmacı ()
Öyküleyici () Betimleyici ()

TEST

1. Aşağıdaki bilgilerden hangisi açıklayıcı anlatım için söylenmiştir?

- A) Kendi görüşlerimizi benimsetmek için yazılır.
B) Bir yeri, kişiyi başkasının gözünde canlandırmak için yazılır.
C) Bir şeyin ne olduğunu ve özelliklerini vermek için yazılır.
D) Olayların belirli bir sırayla verilmesi için yazılır.

Kağıdı eline aldığı anda bu güncel konu hakkındaki düşüncelerini yazmayı istiyordu. Okurlarındaki var olan kanıyı yok edemesede onları biraz düşündürmeyi amaçlayarak başladı yazmaya.

2. Yukarıdaki metinde yazı yazmak isteyen kişinin kullanacağı anlatım biçimi aşağıdakilerden hangisi olmalıdır?

- A) Öyküleyici Anlatım B) Açıklayıcı Anlatım
C) Tartışmacı Anlatım D) Betimleyici Anlatım

Mavi gökyüzünün altında elleri bir birine sıkıca kenetlenmiş eşler mutluluklarını artırarak bu anın tadını çıkarıyorlardı. Dalgalar sahile doğru bölük bölük gelirken yağmurun samlaları saçlarını ıslatıyordu.

3. Yukarıdaki metnin anlatım biçimi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Öyküleyici Anlatım B) Açıklayıcı Anlatım
C) Tartışmacı Anlatım D) Betimleyici Anlatım

Yaşadığı olayları bir kitapta toplayacak olan Cengiz bu kitabının okurlarına yenilgilerin bir başarısızlık olmadığını anlamalarını hissettireceğini düşünüyordu. Olayın geçtiği yeri anlatarak başladı yazıya.

4. Cengiz kitabında daha çok hangi anlatım biçimini kullanacaktır?

- A) Öyküleyici Anlatım B) Açıklayıcı Anlatım
C) Tartışmacı Anlatım D) Betimleyici Anlatım

5. Aşağıdaki kitap ve kitapla ilgili verilen bilgilerden yola çıkarak hangisinin tartışmacı anlatımla yazıldığını bulunuz?

- A) Savaşçı : Hayat karşısında mücadele için yapılması gerekenleri anlatan bir kitap.
B) Kelebek: Küçük bir kızın ailesinden uzakta yaşadığı serüveni anlatan bir kitap.
C) Açmaz: Ekonomik krizin asıl sebebinin tüketime alışmış toplum olduğunu anlatan bir kitap.
D) Konya: Gezilen bir şehirde görülenlerin anlatıldığı, tanıtım yapan bir kitap.

6. "Benim okuduğum kitap bir şeyler öğretmeli." diyen bir kişi hangi anlatım biçimi bulanan kitapları okumalıdır?

- A) Öyküleyici Anlatım B) Açıklayıcı Anlatım
C) Tartışmacı Anlatım D) Betimleyici Anlatım